Nr 113

# KURYER LITEWSKI.

*w Wilnie w Poniedziałek dnia 25 Września v. s. 1833 Roku.*

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Wilno.* —

Podług doniesienia Gazety Sankt-Petersburskiey z Petersburga d. 18 września:

NAYJAŚNIEYSZY CESARZ JEGOMOŚĆ, w pożądanym stanie zdrowia, z podróży Swey przybył do Carskiego-Sioła, w ostatnią Sobotę, dnia 16 t. m., o godzinie 10tey wieczorem.

Dnia 1 września r. b. odbyło się tu uroczyste otwarcie obu Gymnazyow i Szkół Powiatowych. Po skończoném nabożeństwie w kościele S. Jana i wezwaniu Ducha S., Dyrektor Szkół Gubernii Wileńskiey, Radźca Stanu i Kawaler Kajetan Krassowski, wszyscy Nauczyciele i uczniowie, udali się do jedney z sal gymnazyalnych na posiedzenie, które zagaił Starszy Nauczyciel Literatury Rossyyskiey w Gymnazyum pierwszém, Kandydat Literatury *Wiktor Prachow* mową w język Rossyyskim; poczém przeczytano listę promowanych uczniów do klass wyższych. Redakcya, mając sobie udzieloną rzeczoną mowę w przekładzie polskim, umieszcza ją w zupełności.

Онъ Богъ, Онъ Богъ твой былъ, Россія!
Онъ, Члены взявъ въ тебѣ плотскія,
Сошелъ къ тебѣ отъ Горнихъ мѣстъ!

*On był Bogiem, był Bogiem, Rossyo, dla ciebie,*
*Jak gdyby wyższey chwały wziąwszy promień w niebie*
*W ludzką się tylko postać przyoblekł na ziemi!* (bie,

Szczęśliwy kray, gdzie naród miał Panującego, którego uczcić można było tak wzniosłém mianem! Któż ten Zesłaniec Niebios, ów Bóg potężny? Czy zdobywca niepoliczonych narodów, bohatér i pogromca rozlicznych krajów, czy wojownik, co szeroko rozciągnął Państwa swego granice? Nie! jest to dawca życia swemu narodowi, twórca jego pomyślności i szczęścia, dobroczyńca darzący go oświeceniem. Przez czas długi oczekiwała Rossya tego Niebieskiego Posłannika; mijały wieki — Ona go wyglądała, nakoniec On się ukazał. Rossya poznała silny głos Rozkazodawcy, powołujący Ją do wielkości i sławy. I im dłuższym był mniemany Jey letarg, im więcey się ciągnęła Jey bezczynność, tém z większą rączością, z silnieyszym pędem, rozwinęła się sił Jey działalność. Jak wymodlone błaganiem u dobroczynnych wróżek Dziecię, o którém mówią powieści naszego ludu, Oyczyzna nasza, to uroczne Dziecię u Rodziców, duch nad niém roniących, tak gorliwie Niém się opiekujących, wzrastało, nie w miarę lat, a w stosunku godzin. I czyliż mogło bydź inaczey! Rzućcie okiem na poczet Ukoronowanych Władzców, na ten poczet Dobroczyńców Rossyi w przeciągu jednego tylko stolecia, PIOTR I, ELŻBIETA I, KATARZYNA II, ALEXANDER I, NIKOŁAY I.

PIOTR! Nieśmiertelny PIOTR! Czegoż pierwiastkowie nie winna Rossya Jego niezgiętey woli, potędze i wielkości Jego Duszy, ciągłym staraniom i pracom! Też same ręce, co na warsztatach okrętowych w Sardam, gotowały sławę naszą na morzach, ręce Berłowładne, kreślące prawa i strzegące bezpieczeństwa w ustawach i urządzeniach, też same ręce Bozkie zaymowały się wykształceniem głosek oycżystego alfabetu.

Онъ Богъ, Онъ Богъ твой былъ, Россія!
(*On był twym Bogiem, Bogiem, o Rossyo!*)

Dwa wielkie dzieła oznaczyły panowanie godney Córy PIOTRA W., łagodney, wspaniałego serca ELŻBIETY. Patryota Rossyyski nie umie wyrzec, które z nich zasługuje na pierwszeństwo: czyli zniesienie kary śmierci, czy też założenie Uniwersytetu w Moskwie; tak wielkiém jest pierwsze, tak wielkiey wagi, pod względem swych skutków, ukazuje się ostatnie!

KATARZYNA II, którey imie słynie tylą zwycięztwy, którey panowanie nieśmiertelne rozszerzeniem granic przez mnogie zdobycze i nabytki, była w prawdziwém znaczeniu dziedziczką PIOTRA W. Czegoż nie dokonała ona dla podniesienia sławy Oyczyzny, ku większemu pożytkowi nauk i literatury? Czegoż nie zdołali uczynić Rossyanie, ożywieni przykładem naymilszey istoty, błogosławiącey im z Tronu! Dwór Jey, dwór potężney Wieszczki, w takim stopniu był Akademiją, jak Jey gabinet był duszą gabinetow Europy.

Założenie nowych Uniwersytetów, przekształcenie istniejących, urządzenie Lyceow i Szkół rozmaitego rodzaju, zaprowadzenie niepoliczonych naukowych towarzystw i literatury, iużby oznamionowały blaskiem nieśmiertelności panowanie Alexandra, gdyby on, ów Apollo Północy, nie był zbawcą Oyczyzny, rozjemcą i pojednawcą Europy.

Zwróćcież dopiero uwagę na szczyt wysokości, na którym teraz znayduje się Rossya; na potęgę, przed którą wszelka ziemska duma z pokorą uchyla czoła! — Mądry to NIKOŁAY do tey ją wyniosł wysokości i tak wsławił. Zwróćcie uwagę na postępy, na podniesioną czynność w literaturze, naukach, sztukach pięknych, handlu, w przemyśle! Jego to MONARSZE względy i hoyne ofiary, Jego starania i oycowskie zachęcenia, wszystko wydały. Powstań wieszczu PIOTRA i teraz znowu wyrzeczesz o godnym Prawnuku Jego, coś przed laty wyrzekł o nim Wielkim

*To Bóg twóy, Bóg twóy, Rossyo!*

Zgoła nie powinno zadziwiać, iż cudzoziemcy, mówiąc o nas, mijają się z prawdą. Jedni z nich niezdolni pojąć: jakim sposobem Rossya w tak krótkim przeciągu czasu mogła do tak zdumiewającego dosięgnąć szczytu; innym z boleścią przyszłoby wyznać, iż ona, znaydując się długo o podal, dopiero znacznie ich prześcignęła. Nayczęściey zaś i naywięcey starają się nas poniżyć nazwiskiem naśladowców: *ce peuple n'a pas le génie de l'invention; les Russes ne sont pas autre chose, que d'habiles imitateurs* (naród ten nie ma ducha wynalazków; Rossyanie są tylko zręcznymi naśladówcami): tak, albo prawie tak po większey części mówią o Rossyi. I w istocie wielcy z nas naśladówcy! Przed wiekiem *np.* nie mieliśmy floty; lecz dzięki, gdy tak chcą przeciwnicy, naszey umiejętności naśladowania, z którey nie wszyscy radzi, my dumnie wskazujemy światu imiona *Czesmeńskich, Kazarskich*, i pawilon Rossyyski, pod ochroną skrzydeł szerokowładnego Orła, śmiało powiewa na morzach. Przed stem lat, nie było u nas woysk, a dopiero?..... Nieprzystępne dotąd i nieprzebyte Bałkany! głęboką starożytnością uświęcony Ararat! wyrokami losu sławie naszey przekazane brzegi Bosforu! * stałyście się świadkami wiecznymi, szeroko opiewającymi sławę naszey wielkości, potęgi, siły i wspaniałomyślności!

Nie zbyt dawno jeszcze Muzy Rossyyskie kołysały kolebkę niemowlęcia naszey literatury; poźniey nieco ukazały się nauki i sztuki piękne: lecz dzięki — nie umiejętności naśladowania, moi Panowie — nie! dzięki przyrodzonym zdolnościom

* Autor tu namienia o sławney w dawnych wiekach wyprawie Olega pod Carogrod i godney wieczney pamięci, wspaniałomyślności CESARZA NIKOŁAJA, która utrzymała chwiejący się tron Porty Ottomańskiey.

ducha Rossyyskiego, w czém i dla nas natura nie była macochą, jak się niektórym marzyć podoba, nie — z głębokiém uszanowaniem znając się do wdzięczności — mądrey, wiecznie pamiętney opiece naszych Monarchów, my łącznie z innymi, nie bezowocnie pracujemy na rozległey niwie oświecenia. Zapewne, pod tym względem nie dorównywamy jeszcze narodom, gdzie nauki i literatura liczą wieki swego bytu i kształcenia się, tak jest: mimo to wszakże, nasi Oryentaliści ubiegają się o pierwszeństwo z *Klaprothami*, nasi Archeologowie byli skazówką *Champollionom*, dzieła naszych pisarzów, pozyskały zaszczyt przekładów na obce języki, przez naypierwszych autorów Europy. — Lecz doświadczenie, Mości Panowie — doświadczenie silniey mówi do przekonania, nad wszelkie dowodzenie i krasomówstwo. Zliczcież wszystkich naszych pisarzy, rozpatrzcie ich dzieła, rozbierzcie ich zasługi, poznaycie ich piękności i należycie one umieycie ocenić.... *

*Sankt-Petersburg dnia 14 Września.*
*Ukazy Rządzącego Senatu.*

Stosownie do postanowienia Wołyńskiego Rządu Gubernialnego i zdań PP. tamecznego Jenerał-Gubernatora i Ministra Skarbu, dla zachowania od strwonienia i zniszczenia, skonfiskowanych, z powodu byłego w Polszcze rokoszu, majątków, które pozostają w dożywotniém posiadaniu osob, które do powstania nie należały, a po ich dożywociu powinny weyśdź do Skarbu, Rządzący Senat postanowił: 1) Prawo dziedzictwa, należące winney osobie, poddawać zaprzeczeniu, bezwzględnie na żadne prawa, obciążające majątek. 2) Dożywotnie prawa w takich majątkach, podług dokumentów, sporządzonych wedle ustanowioney formy, niepodlegających sporowi i sprzeczności, a które wzięły moc swoję, i działanie przed wynikłém w Królewstwie Polskiém powstaniem, zostawić nienaruszonemi, zgodnie z 25 § Naywyżey potwierdzonych prawideł 1790 lipca 1831 roku. 3) Majątki tego rodzaju opisywać, jak jest powiedziano w § 9 tychże prawideł pod literami *b* i *C*, i nie inaczey zostawiać u czasowego posiadacza, tylko za rewersem na zachowanie w całości majątku i na prawne jego zarządzanie, pod obawą za przeciwne temu działanie, dowiedzione przed Sądem, utracenia dożywotniego prawa i uzyskania poniesionych ubytkow z własnego majątku. 4) Majątki tego rodzaju powinny bydź na baczności i rachunku Izby Skarbowey, pod nadzorem Dworzańskich Opiek, które obowiązane są mieć pilność około całości i prawnego niemi zarządu. 5) Po ustaniu dożywotniego prawa, obracać takie majątki do Skarbu na powszechney osnowie; i nakoniec. 6) Stosując się do Ukazu 1812 roku września 16, o znaydowaniu się w życiu właścicieli majątkow, mających po ustaniu dożywotniego ich prawa weyśdź do Skarbu, dostawiać Izbie Skarbowey, w naznaczonych tym ukazach terminach od tych posiadaczów prawne przekonanie, pod obawą w przeciwném zdarzeniu odebrania samych majątkow do Skarbu.

2) Nayjaśnieyszy Cesarz Jegomość, stosownie do postanowienia Komitetu PP. Ministrów, 8 tego sierpnia N a y w y ż e y rozkazać raczył: 1) Przy uwolnieniu urzędników od służby zupełnie, na osnowie ukazu 7 czerwca 1764 roku, nagradzać ich rangą, lub przypadającą z prawa pensyą, zgodnie z ich własnym wyborem tey lub drugiey nagrody. 2) Jeżeli ten, co przy odstawce otrzymał rangę, weydzie na nowo do służby; wtedy, podług uwagi na to, że ta ranga, na osnowie ukazu 6 sierpnia, 1809 roku, jemu się odeymuje, nie pozbawia go pensyi, jaka mu przypadać będzie, za cały w ogólności czas jego służby; i 3) Z prawa do takiey pensyi mają użytkować i ci Urzędnicy, którzy wchodzą do służby powtórnie, z zatrzymaniem otrzymanych przez nich przy odstawkach rang, na osnowie N a y w y ż s z y c h o tém rozkazow: ponieważ to stanowi przedmiot osobny Monarszey łaski; również rozciągnąć to prawo i do tych, który przy powtórném weyściu do służby zatrzymali otrzymane przy odstawce rangi, na mocy dawnieyszych ustanowień, które zobowiązywały przed wydaniem N a y w y ż s z e g o Ukazu 6 sierpnia 1809 roku. (*G. S.*)

* Autor z czasem zamierza wydać charakterystykę pisarzy Rossyyskich od Piotra W. do czasów dzisieyszych. Ninieysza mowa jest tylko skróconym wstępem do pomienionego dzieła.

— Donoszą z Lipawy pod datą 9 sierpnia: „Mieliśmy przyjemność, dnia 29 lipca, oglądać widowisko, bardzo interessujące dla naszego miasta: piękny okręt, przewyborney budowy, został spuszczony na morze, i odebrał nazwanie *Molly*. Czynność naszego warstatu budowy okrętowey przypisać należy rozległemu handlowi, który prowadzi w Lipawie kupiec *Friderik Hagedorn*, dla którego budowniczy Mewe, w przeciągu lat niewielu ukończył ośm statków, nie rachując w to *Molly*. Od 1795 roku, to jest, od ustanowienia komory celney rossyyskiey, aż do 1833, w biegu lat 38, P. *Hagedorn* nie przestał bydź wpisanym do pierwszey gildy, a przez swoje rozległe stosunki handlowe, znaczną liczbę mieszkańców naszego miasta utrzymuje, którymby, bez tey okoliczności, ciężko zarobić było na życie.“ (*Gaz. Han.*)

— W listach z *Rewla* pod 23 sierpnia, donoszą o wielu szczegółach burzy, która była w nocy z 16go na 17ty, i zrządziła wielkie szkody w zbożach, na polu jeszcze stojących. Mały statek finlandzki, ładowany drzewem, wyrzucony został na brzeg przed *Caterinenthal*. 17go wszedł do portu wielki parochod, *Herkules*, który, pędzony gwałtownym wiatrem, przeleciał do *Stockholmu* we 24ch godzinach. Na statku tym znaydowali się Jenerał *Schubert* i Baron *Wrangel*, tudzież osoby do orszakow ich należące.

— Donoszą z Kiachty, pod datą 5 lipca: Dnia 4 czerwca, zeszła z tego świata w Pekinie małżonka Cesarza chińskiego. Z tego zdarzenia, żałoba powszechna nakazana została, w sposób następujący: urzędnicy mandżurscy powinni nosić, przez dni 27, odzież białą, z płótna grubego, czapki bez kutasów i guzików, a przez dni sto wstrzymywać się od golenia głów swoich: urzędnicy mongolscy nosić mają też samę żałobę i w tenże sam sposób, oprócz białey sukni, a nakoniec Chińczycy, wstrzymać się powinni od golenia głowy, i przez dni siedm, kutasów u czapek swoich nosić nie mają. Prawo naznaczenia Cesarzowey czyli pierwszey Cesarza żony, należy do matki Nayjaśnieyszego Pana, która w przeciągu trzechletnim powinna ją wybrać, zpomiędzy pięciu żon swojego Nayjaśnieyszego syna. (*J. d. S. P.*)

P r u s s y.

*Berlin dnia 24 września.*

JO. Jenerał piechoty, Jenerał-Adjutant N. Cesarza Jmci Rossyyskiego i Minister Dworu Cesarskiego, Xiążę *Wołkoński*, i JO. Vice-Admirał, i Jenerał-Adjutant N. Cesarza Jmci Rossyyskiego, Xiążę *Menżykow*, z *Drezna* tu przybyli.

*— Dnia 26 —*

JW. Cesarsko-Rossyyski Vice-Kanclerz i Minister stosunków zewnętrznych, Hrabia *Nesselrode* przybył tu z *Drezna*.— Królewsko-Szwedzki Konsul Jeneralny, Radźca Poselstwa, *Lundblad*, do *Stettinu* wyjechał. (*G. P. S.*)

F r a n c y a.

*Paryż dnia 16 września.*

Zupełna summa podarunków, przez Króla, Królową i Xiężnę *Adelaidę*, pod czas pobytu w *Rouen*, dla tamecznych szpitalow chorych i ubogich, wynosi 10,800 fr. Oprócz tego, Król w odwiedzanych fabrykach kazał rozdzielić po 500, 800 i 1.200 fr. w stosunku do liczby robotników.

Jenerał *Solignac* miał wczora u Króla audyencyą, i wkrótce ma jechać z poleceniem do *Madrytu*.

Przed kilką dniami przybyło przez *Lyon* mnóztwo młodych Legitymistów, którzy się do Xięcia *Bordeaux* udają. Z innych też departamentów donoszą o wyjeździe znakomitych Rojalistów.

W *Dijonie* otworzono zapisy na pomnik dla

*Carnota*. Na czele wybraney do tego Kommissyi znayduje się Deputowany *Hernoux*.

— *Dnia 17* —

Król z Familią wyjechał do *Versalu*, gdzie ma zabawić aż do powrótu Xiążąt *Orleańskiego* i *Nemourskiego*, z obozu pod *St. Omer*, dokąd wczora rano wyjechali.

Nayjaśnieyszy Cesarz Jmć Rossyyski dla tuteyszey Akademii Umiejętności darował 4 skrzynie z zupełnym zbiorem minerałów Rossyi. Są pomiędzy niemi exemplarze wielkiey wartości, jak sztuka złota w Rossyi znalezionego funt ważąca. Na wczorayszém posiedzeniu Akademii czytano list, przez który Hrabia *Pozzo-di Borgo* o tém darze uwiadamia. Oddział mineralogiczny, i Sekretarz dożywotni, P. *Arrago*, otrzymali polecenie, skrzynie te otworzyć i doniesienie uczynić, które ma służyć za osnowę listu Akademii z podziękowaniem.

Margrabia *Beaulieu* przybył tu wczora z depeszami od Xięcia *Talleyrand*. P. *Van-de-Weyer* jest tu oczekiwany.

Wypłynienie wyprawy do *Bugii*, mające nastąpić dnia 15, jeszcze do 20go odłożono.

Podług doniesień z *Brestu* z 12go t. m., fregata *Atalanta* ma się udać z woyskami do *Martyniki*.

Dzisia rano przybył goniec z *Madrytu* do poselstwa Hiszpańskiego. Wnet potym, sprawujący interessa Hiszpańskie, Hrabia *Colombi*, udał się do Xięcia *Broglie*. Między *Chanką* i *Abuzalem* chce Basza założyć wielki zakład woyskowo naukowy, a w *Kairze* szczególną szkołę dla piechoty.

— *Dnia 18* —

Król zawczora powrócił z *Versalu* do *St. Cloud*, po obeyrzeniu tam z Intendentem listy cywilney, Dyrektorem Muzeow, Hrabią *Forbin* i architektem *Neveu*, pałacu i po wydaniu rozkazow do wykonania zamierzonych robot.

Z *Portugalii* dotąd nie masz nic nowego. *Monitor* z wieczornego doniesienia gazety *Journal de Paris*, powtarza następujący artykuł: „Rząd przez przybyłego wczora gońca z *Madrytu*, otrzymał potwierdzenie ogłoszonych wiadomości o zaszłey dnia 5 bitwie pod *Lisboną*. Podług listów, przez tegoż gońca przywiezionych, wiadomość o zajęciu niektórych zamków i przedmieść przez woyska *Don Miguela*, jest czystém zmyśleniem.

Wczora na giełdzie pożyczka Don Miguela spadła z 57½ na 53.

Parochod *Souffleur* 16 wyjechał do *Algieru*, wioząc tam z *Tulonu* 78 pasażerów i 400,000 fr. gotowych pieniędzy.

Minister woyskowy kazał zdjąć dokładne plany okolic *Laon* i *Soissons*.

*Journal des Débats* umieścił dzisia artykuł, w którym dowodzi, że Monarchia Konstytucyyna ma formę rządu bez logiki.

Różne prowincyonalne gazety użalają się, że coraz powiększa się opieszałość gwardyy narodowych w pełnieniu służby.

Arcy-Biskup z *Iconium*, Apostolski zwierzchnik Maronitów i Katolików w *Syryi* i okolicach *Libanu*, Xiądz *Auvergne*, znayduje się teraz w swojém rodzinném mieście *Nismes*, dokąd przybył dla odwiedzenia rodzeństwa, i wkrótce wyjedzie do *Marsylii*, mając ztamtąd płynąć do *Levantu*.

Jenerał-Porucznik, Hrabia *Castellane*, z polecenia rządowego, ma jechać z 5ciu sztabowemi oficerami do *Egiptu*.

— *Dnia 19* —

Wczora Posłowie Rossyyski, Sardyński, Pruski, Swedzki, Duński, Nuncyusz Papiezki i Xiążę *Broglie*, byli na obiedzie u Króla w *St. Cloud*.

Marszałek *Soult*, 25go wyjedzie do *Compiègne*, dla znaydownia się na ćwiczeniach woysk tam obozem stojących, a 27go ma tu powrócić.

Jenerał - Porucznik, Baron *Soult*, mianowany Dowódzcą 10tey dywizyi woyskowey.

Poseł Angielski przy Madryckim Dworze P. *Villiers*, jutro ztąd na mieysce swego przeznaczenia wyjedzie.

*Sekwana* od ciągłych deszczów na 4ry stopy przybyła.

— *Dnia 20* —

Król wielki obraz Barona *Gros*, wystawujący bitwę pod *Abukir*, kupił do Wersalskiego muzeum.

Monitor i inne gazety dotąd jeszcze milczą o wypadkach w Portugalii.

Marszałek *Gérard* do *St. Omer* przybył i oglądał tameczny oboz, w towarzystwie Jenerałów *St. Cyr-Nugues*, Tyburcego *Sebastiani*, *Dejean* i *Neigre*.

P. *Thiers* zawczora na statku parowym, *Le Courrier*, z *Dower* do *Calais* przybył, i miał przez *Boulongne* tu powracać.

Poseł Ameryki Północney przy tuteyszym Rządzie, P. *Liwingston*, z orszakiem swoim wczora tu przybył.

Podług wiadomości w *Toulonie*, z *Oranu* otrzymanych, w załodze tameczney bunt się okazał.

Wczorayszy numer gazety *Rénovateur* przez policyą zabrany został.

Jenerał *Solignac* dziś lub jutro z poleceniami Rządu ma się udać do Departamentów południowych. (*G. S. P.*)

## Anglia.

*Londyn dnia 20 września.*

Zawczora Król przybył do miasta, i przyymował różne znakomitsze osoby w pałacu *James*. Xię *Talleyrand* przed swym odjazdem do *Paryża*, i nowy Lord Namiestnik Irlandyi, Margrabia *Wellesley*, przed swém oddaleniem się do *Dublinu*, złożyli swe pożegnania. Wczora Królewstwo Ichmość udali się z *Windsor* do *Kew* i udarowali Xięztwo Kumberlandzkich bytnością swą u nich na obiedzie, na którym się 20 do 30 osób znaydowało, niektórzy z Posłów cudzoziemskich, wyższych urzędników państwa i dworu Królewskiego.

Jenerał Major, Arthur *Brooke* i J. A. *Wallace* mianowani kawalerami orderu Łaziebnego.

Nakoniec długo oczekiwany statek pocztowy *Magpie* przybył do *Falmouth*, ale wiadomości, które przywiózł, dawnieysze są, aniżeli te, które przez *Paryż* otrzymano. *Kuryer* zaś w powtórném dzisia wydaniu oświadcza, że ma wiadomości dochodzące do 12go t. m., i donosi tylko, że dnia pomienionego jeszcze *Lisbona* była w ręku *Don Pedra*. (*G. P. S.*)

## Rozmaite Wiadomości.

Radźca tayny Saxonii, P. *Lubienitzki*, wyjechał 17 sierpnia ze swoją małżonką w powozie, extra-pocztą z *St-Goew* do *Bacharach*. Blisko *Oberweselu*, napotkał oddział artyleryi; jeden z koni zaprzężonych do powozu tropi się, pociąga za sobą inne, i tym sposobem powóz wywrócił się na dolinę, blizko 20 stop głęboką. Pani *Lubienitzka*, usiłując wyskoczyć, upadła pod powóz, i na mieyscu skonała, małżonek jey i postylion lekko ranieni zostali. Dnia 19, nieszczęśliwa Pani *Lubienitzka*, z domu Baronówna *O'Byrn*, wielka mistrzyni dworu zeszłey Królowey Saskiey, pogrzebioną została ze wszelkiemi honorami, należnemi jey stopniowi, a pomnik na jey grobie wzniesiono.

— Podług statystycznych podań w *Gazecie Medyolańskiey* o stanie zakładow naukowych i początkowey instrukcyi, za rok przeszły, w Lombardyi w 9ciu prowincyach: *Bergamo*, *Brescia*, *Como*, *Cremona*, *Lodi* i *Crema*, *Mantui* i *Medyolanie*, w *Pawii* i *Sondrio*, w 2,233 gminach, znayduje się 3,535 publicznych szkół początkowych, z których 2,336 dla chłopców i 1,199 dla dziewcząt; z tych 71 było większych ze trzech i czterech klass, i 3,464 mnieyszych, z dwóch tylko klass składających się, policzywszy w to, zakłady prywatne i 208 szkół niedzielnych, ogólna liczba szkół początkowych w pomienionych prowincyach wynosi 4,479. W publicznych zakładach było 2,269 nauczycieli i 1,215 nauczycielek; liczba uczniów płci męzkiey dochodziła do 112,127, płci żeńskiey do 54, 640. Z włączeniem szkół prywatnych i niedzielnych, korzystało z nauki

w początkowych szkołach w roku 1832— 188,879 chłopców i dziewcząt, mających od lat 6 do 12. Naykorzystnieyszym jest stosunek sposobnych do nauki, z liczbą rzeczywiście uczących się już w szkołach chłopców, w prowincyi *Cremonie*, gdzie się on wyraża jak 1,000 do 916.

— Postępy Anglików na wyspach Oceanu Południowego, nadzwyczay są skore: missye *Weslejanskie* na wyspach *Przyjacielskich* (Tongatabu), mają bydź od Anglii kommissyą sędziow pokoju opatrzone i wszyscy poddani Angielscy tam osiedli, lub którzy przybędą, zostawać będą pod wpływem tey władzy sądowniczey. Wyspy *Bonin* dogodnie położone dla prowadzenia handlu kontrabandowego z Chinami i uzbrajania okrętow na połow *Spermaceti*, nie dawno przez Anglików w osady zamienione zostały. W krótce angielski okręt wojenny stać będzie w okolicach wysp Oceanu południowego, aby rozmaite zakłady corok zwiedzać i dawać im pomoc, gdy tego się potrzeba okaże. Prędko się szerzy wpływ missyy Angielskich po całym Archipelagu południowym: wszędzie mają one drukarnie, a na wielu wyspach i rękodzielnie. Jednakże nie na wszystkich mieyscach, potęgę swą w przychylny sposób wywierają, szczególniey skarżą się na postępowanie missyy Amerykańskich w Nowey Zelandyi, gdzie zdaje się, iż wielki ucisk panuje. Zmuszają one krajowców cztéry dni poświęcać kościołowi i szkole, przez piąty pracować dla ich naczelników, tak, iż dla nich i familiy dwa tylko dni pozostają; przy takim systemacie rychło ludność ubywa, dla czego Angielski rządźca *Nowey Wallii Południowey*, winien jest w to weyrzeć. Wzrost handlu na całym Oceanie Południowym jest nadzwyczayny. Przed jedną z wysp *Sandwich Woahro* w r. 1831 było okrętow angielskich 30, amerykańskich 80 i 5 okrętow innych narodów, które wszystkie podeymowały 37,179 beczek. Wyspa ta w *Hralulu* ma port, z warstatami okrętowemi, gdzie się prędko odbywać może naprawa okrętów. Wyspa *Makii* w teyże gromadzie wysp, podobnież jest nawiedzana i w grudniu 1831 r. stało przed nią na kotwicach 33 okrętów. Krajowcy mają niewielką siłę morską z 11 okrętow od 830 beczek; obcy osadnicy liczą 14 okrętow od 1,863 beczek.

— Podług *Gazety Powszechney* cztery następne wychodzą w Grecyi gazety: 1) *Gazeta Rządowa* w niemieckim i greckim językach. Zawiera postanowienia Rządu i mianowania, i ponieważ z nastąpieniem nowego Rządu, przedtém wydawane *Gazeta Narodowa* i *Monitor Grecki*, zaymujące się rozbiorem spraw publicznych, na rozkaz naywyższy przestały wychodzić, przeto w gazecie Rządowey mieści się tylko wiadomość o urządzeniach, i to, z czém czasem ministrowie słyszeć się dają, dla poparcia swego przełożenia. 2) *Minerwa*, jest to dawne jeszcze w *Porackore* nastałe pismo konstytucyyne, wydawane przez P. *Antoniades* z Krety, które było organem oppozycyi narodowey przeciw Korfiotom, a od przybycia Regencyi, nieco sfolgowawszy, dopiero tylko przeciw ministrom i zasadom Kapodistrianów powstaje. 3) *Czas*, jest jakby przedłużeniem *Zwierciadła*, dziennika, który po obaleniu panowania Kapodistria, w duchu jego był wydawany. 4) *Słońce*, dziennik polityczny, naukowy i handlu, począł wychodzić na początku lata, we wtorki i piątki in folio. Wydawca jego, A. *Angelides*, uwiadamia, iż gdy się zbierze dostateczna liczba prenumeratorów, gazeta ta i w języku francuzkim wychodzić będzie. Podług prywatnych wiadomości, nayczynnieyszy w niey udział mają *Panagiota Suzo* i *Alexander Suzo*, obay młodzi, szlachetnego sposobu myślenia, i przez swe pisma, szczególniey poetyckie, do ozdób nowey Literatury Greckiey należący. (*Allg. Pr. St. Zeit.*)

—W teatrze paryzkim Rozweselania (*de la Gaieté*) wystawiono *Vaudeville* we czterech aktach i w 12 obrazach, pod tytułem: *Cztéry Elementa.* Dziennik *Europe Littéraire* taką zdaje sprawę o tey nowości: „Daway nam machiny, kiedy chodzi o dowcip, daway piękną dekoracyą, kiedy potrzeba interessu dramatycznego. Kiedy potrzeba dobrey sztuki, postaray się o doskonałego dekoratora, o to, czego dzisiay potrzeba. Dzisieysza drama odzywa się do głuchych; kiedy mówi, potrzeba dla zrozumienia jego słuchać oczéma; musieć otoczyć się zmiennemi co chwila obrazami, żeby się mogło cokolwiek podobać. Pootwieray podziemne zapadnie, rozciągniy niebo, wystaw lasy, wzburz morze, poopieray chałupy o stare dęby, spuść się do piekieł, wstąp do niebios, zgoda na to! owoż, co jest zabawne! owoż co dramatyczne! owoż po literacku! Teatr Rozweselenia chciał, raz na zawsze zakończyć z czarodzieystwem; nie zatrzymał się on wyłącznie, ani na ziemi, ani na wodach, ani w niebiosach, ani w piekłach; wybrał za swą posiadłość, *cztéry elementa*: ziemię, wodę, ogień i powietrze.

Fortunat *de Villeneuve*, zakochany jest w panience szlachetnego rodu, którą już tylko co ma za żonę pojąć. W chwili podpisania intercyzy ślubney, czarno-xiężnik, i jeszcze czarno-xiężnik *Macabre* * przybywa. Zapala pióro, porywa pargamin z rąk notaryusza, i całe wesele ciska w przepaści bezdenne. Kiedy tak wesele wtrącone zostało w przepaści, Fortunat *de Villeneuve*, i przyjaciel jego Thibaulo, gatunek pół-gapia, pozbawiony dowcipu zstępują do wnętrzności ziemi. Tu widzimy lud gnomow, złożony z liliputów, mających za króla Liliputa. Ci drobni ichmościowie tyle prawią niedorzeczności politycznych, ile razem ich zawierają w sobie trzy numera gazety *Constitutionnel*. Kiedy naród gnomów, dosyć się już nagadał. Fortunat ze swoim towarzyszem oddalają się do morza, gdzie się spotykają z rybami płci samczey i samiczey, które bynaymniey nie są nieme. Ryby gadają aż do sprawienia nawet ckliwości, gdy Czarownik *Macabre* salamandry wywołuje. Salamandry przybywają z pochodniami w ręku, i wnet od ich ognia morze zawrzało; woda leci z parą, a ryby wszystkie zdawały się wygotowane na zawiesisty bulon; Ocean cały zamienił się w niezmierzoną żeglarską polewkę. Kiedy tak morze dymem uleciało, Fortunat wznosi się na powietrze, napotyka tam Zefira, uwieńczonego różami, starego Zefira mitologicznego, który całuje kwiaty i w ich się kryje kielichu. Z powietrza dway wędrownicy spuszczają się na ziemię. Fortunat żeni się ze swoją ulubioną; a towarzysz jego zaślubia pannę u niey zostającą; Król Franciszek Iszy na tronie swoim przybywa umyślnie do kaplicy w *Vincennes*, oświeconey rzęsiście dla połączenia tych dwóch małżeństw.

Kiedy się napatrzyło na ten ogień, na to powietrze, na tę wodę, na kościoł, na czarownika, na tańcujących nieboszczyków, na ryby podskakujące, na krzesła, które same przenoszą się z mieysca na mieysca; kiedy się nasłuchało wszystkich tych płazkich niedorzeczności, tych niezgrabnych strofek, tych głupstw grubiańskich; kiedy po trzy-godzinnym upływie tych rozrywek nieoznaczonych, pokazuje się, na hańbę powszechną, że się nie bardzo nudziło, pyta się każdy samego siebie: czy w rzeczy samey nie było to marzenie? Wierzyć należy w istocie, że to jest marzenie, o sławie literackiey PP. *Brazie*, *Dumerzan* i *Guilbert de Pixerecourt*, którzy się dali poznać, jako autorowie *Cztérech Elementów*. (*J. d. S. P.*)

---

Do dzisieyszego Nru przyłączony jest pierwszy arkusz przekładu *Prawideł o sporządzeniu Ósmego Popisu Ludności.*

---

* Czytay, *La danse Macabre*, Jakoba Bibliophila.

| | Czas Obserwacyi. | Wysokość Barom. | Wys. Ther. Réau. | Wiatr. | Stan powietrza |
|---|---|---|---|---|---|
| Obserwacye meteorologiczne. | d. 22 o 3 wieczor. | 28 cal. 1,9 lin. | + $10\frac{3}{4}$ stopni. | Półn.-zach. | Pochmurno. |
| | d. 23 — — — | 28 — 0,6 — | + $8\frac{1}{4}$ — — | Półn.-Zach. | Pochmurno. |
| | d. 24 — — — | 28 — 1,5 — | + 5 — — | Północny. | Pogoda. |
| | d. 25 o godz. $6\frac{1}{2}$ rano. | 28 — 3,0 — | — 4 — — | Wschodni. | Pogoda. |

DODATEK

# DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 113.

*Wilno dnia 25 Września v. s. 1833 roku.*

## OGŁOSZENIA.

1. Отъ Гродненскаго Губернскаго Начальства симъ объявляется, что для открытія засѣданій Дворянскаго Губернскаго Собранія и приступленія къ выбору Чиновниковъ на наступающее трехлѣтіе, назначено 15 число Генваря будущаго 1834 года. Почему и приглашаются Дворяне сей Губерніи имѣющіе право на участіе въ Дворянскихъ Выборахъ, какъ непосредственно, такъ и чрезъ уполномоченныхъ, чтобы благоволили собраться въ Уѣздные Города за три мѣсяца до начатія Губернскихъ Выборовъ, и именно на 15 число Октября сего года, а на Губернскіе Выборы имѣющіе непосредственный голосъ и уполномоченные на 15 Генваря будущаго 1834 года.

1. Od Grodzieńskiey Gubernialney Zwierzchności ninieyszém ogłasza się: iż dla otwarcia posiedzeń Dworzańskiego Gubernialnego Zgromadzenia i przystąpienia do wyboru Urzędników na następujące trzylecie, naznaczony jest dzień 15 Stycznia przyszłego 1834 roku. Zaczém wzywają się Dworzanie tey Gubernii, mający prawo do uczęstnictwa w Dworzańskich Wyborach, jak bezpośrednio, tak i przez pełnomocników, ażeby raczyli zebrać się do Miast Powiatowych trzema miesiącami przed zaczęciem Gubernialnych Wyborów, a mianowicie na dzień 15 Październikа tego roku, a na Gubernialne Wybory mający bezpośredni głos i upełnomocnieni, na 15 Stycznia 1834 roku. (1114)

---

1. Ostrzeżenie. W roku 1819 dnia 14 februaryi, z obrachunkow dawnych zrobiłem z W. Józefem Rożańskim zapis ugodliwy, na summę złotych cztérdzieści tysięcy wynoszący, i na skutek takowego dokumentu, w przeciągu lat trzech, zapłaciłem temuż W. Józefowi Rożańskiemu w kapitale rubli srebrnych dwa tysiące i należne procenta za upłynione lata. W roku zaś 1822 w aprylu po obrachunku powtórnym, na summę resztującą, rubli srebrnych cztéry tysiące N. r. sr. 4000, wydałem czysty oblig, a na umorzenie dokumentu ugodliwego 1819 r. 14 februaryi wydanego, wziąłem rewers, że mi go W. Rożański w każdym czasie zwróci i wyeliminuje z akt Wileńskich: gdy dotychczas tego nie dopełnił, przeto ja zaniosłem oświadczenie do Sądu Cywilnego Wileńskiego, abym nie miał szkody z podobney opieszałości W. Rożańskiego; i dla tego wszystkich, idących do nabycia takowego dokumentu, ostrzegam, aby z nikim nie wchodzili o nabycie wyż rzeczonego dokumentu, tém bardziey, że i czysty oblig W. Rożański przelał na kogo innego w połowie, i o to proces przed Sąd Cywilny Sokolski został zaniesiony o rozliczenie się. Datt w Wilnie dnia 23 7bra 1833 roku.

Jan Sakowicz b. Sędzia Białostockiego i Sokolskiego Powiatów. (1115)

---

2. Виленская Казенная Палата объявляетъ: что по случаю учрежденія при оной на два года двухъ Временныхъ отдѣленій, для рѣшенія дѣлъ и обревизовки счетовъ прежняго времяни, имѣются вакансіи: двухъ Столоначальниковъ, двухъ Помощниковъ, одного Контролера и одного Помощника Контролера. Жалованья положено въ годъ: Столоначальникамъ по 600, ихъ Помощникамъ по 400, Контролеру 900 и его Помощнику 500 р. ассиг. По сему желающіе занять оные мѣста изъ находящихся на службѣ Канцелярскихъ Чиновниковъ, прислалибы въ Казенную Палату при прошеніяхъ, копіи Формулярныхъ своихъ списковъ съ свидѣтельствами: что къ перемѣщенію ихъ нѣтъ препятствія, и съ удостовѣреніемъ мѣстнаго Начальства, подъ вѣдѣніемъ коего продолжаютъ служеніе о способностяхъ къ занятію тѣхъ должностей, въ кои желалибы поступить, а равно и о повѣденіи своемъ; а находящіяся не у дѣлъ, явилисьбы въ Казенную Палату съ представленіемъ аттестатовъ о прежнѣй ихъ службѣ. Сентября 21 дня 1833 года.

Вице Губернаторъ Петръ Баронъ Таубе.

Секретарь Федосій Гайко. (1113)

---

2. *Za Trocką Bramą w głębi placu Zborowego Ewang. Reform. w mieszkaniu na trzecim piętrze, znaydują się do sprzedania za znacznie zniżoną cenę meble wcale nowe piękney roboty, jakoto: dwie sofy, stolik owalny, stolik składany, sekretarz męski, krzeseł ośmnaście, fotelow cztéry, stół rozciągany okrągły na osób dwadzieścia, szafa na odzienie, szafa spiżarniowa z szufladami, wszystkie są jasionowe w części politurowane w części lakierowane bez farby na czysto, sofy i krzesła pokryte wcale nowe karmazynową w deseń morą, pantalion z pięciu pedałami nowy mahoniowy z bronzami, lustro wielkie w mahoniowym ekranie, sekretarzyk damski z toaletą, mahoniowe obrazy oleyne i papierowe landszafty, szklanne roboty angielskie, fontanna z wyrobow żelaznych warszawskich, służące do ozdoby stolikow, szkło, porcellana i fajans; życzący nabydź cokolwiek z tych rzeczy, w każdym czasie mogą one widzieć i o cenie bydź poinformowanymi u mieszkających w powyższym domu w przeciągu jednego miesiąca od pierwszego ogłoszenia.*

Печатать дозволяю: въ должности Полицмейстера Прокудинъ Горскій. (1112)

---

Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Samowładnącego Całą Rossyą, etc. etc. etc.

2 Urodzonym, Mikołajowi mężowi zawiniającemu za dokumentem 1826 Jan. 10, rubli assyg. 700, Alexandrze córce Salamona Zakrzewskiego żonie, zawiniającey za obligiem 1823 xbra 15 dnia rubli assyg. 2500, małżonkom *Grazawiczom* Kolleskim Sowietnikom, i kawalerowi, rodzicom Lwowi i Salamonowi synom, Eugenii córce Grazawiczom, Alexandrze z Grazawiczow Karaczynskiey, w assystencyi jey męża, jako sukcessorów zawiniających ich rodzicow *Pozew* przed Sąd Powiatowy Wileń. na kadencyą Sto-Michalską od pierwszego 8bra roku idącego w mieście Wilnie sądzić się mającą z powództwa Urodzonych Wasila syna, Damijana i Teressy Lwowey *Kochanowskich*, małżonkow Tytularnych Sowietnikow i Kawaler. Orderow, *którzy pozywają* przez Zapozew Edyktalny i wedle

Ar. 9 R. 1 przed Sąd Pttu. Wileń. *Prosząc* zasądzenia obu summ zawiniających z procentami należnemi, i expensem prawnym naymniey rubli srebrn. 50, wskazać się mającym w nay-krótszym czasie; w przypadku nieopłacenia na wyznaczyć się mającym terminie, uznania wolnego zajęcia summ gdziekolwiek będących, a do Obżałnych Grazawiczow przynależnych; oraz ruchomości wszelkiego tytułu, bydła ogólnego, i sprzętu tychże Grazawiczow przez publiczną licytacyą wyprzedania, a jeśliby okazał się fundusz ziemny, onego zajęcia, do wytrzymania sądzić się mającey summy. — Po ostatku tego zastrzeżenia, aby nikt z sukcessorow, jakoteż utrzymujących fundusze obżałnych *Grazawiczow* taić i ukrywać pod karami sprzeciwieństwa nieważył się, i na expensa Żałteych nienarażał; takowego pozwu opublikowanie wedle prawa wyżey wyrażonego, i przez Gazetę zawizowania, iżby ObżałnymGrazawiczom samym zawiniającym, ich sukcessorom, i kto fundusz utrzymuje ninieysza cytacya do wiadomości doszła Roku 1833 7bra 20. Że takowy Pozew był jawiony, i że w Gazecie Kuryera Litewskiego może bydź umieszczony, Sąd powiatowy Wileński zaświadcza. Assesor Jan Czyż.

Regent Julian Malicki. (1107)

3 Od Grodzieńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż człowiek Tadeusz Baranowski, z powodu nieodkrycia prawdziwego swego mieysca urodzenia, wiedzy lub gromady, do którey należy; osądzonym będąc jako włoczęga, i rezolucyą tuteyszego Powiatowego Sądu, zatwierdzoną przez Zwierzchnika Gubernii, dla niesposobności do robot, odesłany do Syberyi na osiedlenie. Przymiotow następnych: wieku lat 42, wzrostu 2 arszy 7 wierszkow, twarzy podługowatey, oczu szarych, włosy na głowie i brwiach ciemno-ruse, nosa miernego. Września 11 dnia 1833 roku.

Sekretarz i Kawaler T. Afanasowicz. (1105)

3 Od Grodzieńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się: iż człowiek Jerzy Bohdanow, z powodu nieobjawienia prawdziwego swego mieysca urodzenia, wiedzy lub gromady, do którey należy; osądzonym będąc jako włoczęga, i rezolucyą tuteyszego Powiatowego Sądu, zatwierdzoną przez Zwierzchnika Gubernii, dla niesposobności do robot, odesłany do Syberyi na osiedlenie. Przymiotow następnych: wzrostu 2 arsz. 7 wiersz., twarzy podługowatey, oczu szarych, na prawe oko ślepy, włosy ciemnoruse, nosa wielkiego, na lewey ręce brodawka, a na prawey ręce mały palec krzywy. Września 11 dnia 1833 roku.

Sekretarz Radźca Honorowy T. Afanasowicz. (1104)

3. *Od Mozyrskiego Ziemskiego Sądu ogłasza się, iż ci, którzy, Mińskiey gubernii, w Mozyrskim powiecie, w miasteczku Karolinie, w domu Xiędza Płyszewskiego, popełnili kradzież rzeczy i pieniędzy, w nocy z 6 na 7, a 10 dnia teraźnieyszego miesiąca sierpnia, po ujęciu w kluczu tego miasteczka Karolińskim, dostawieni do ninieyszego Sądu, bez pokazania na pismie świadectwa, włoczęgi, pięciu ludzi, przymiotow poniżey opisanych, i powiadali, że są włościanami, a mianowicie: 1szy Alexander Stepanow, wieku lat 26, wzrostu 2 arszyny 9 wierszkow, włosow na głowie i brwiach ciemnorusych, oczu szarych, nosa i gęby miernych i twarzy białey z piegowatemi plamkami, Niżegrodzkiey gubernii, Makarjewskiego powiatu, Xięcia Jerzego Alexandrowicza Grużińskiego, ze wsi Łoykowa. 2gi Andrzey Josifow Prokopowicz, wieku lat 50, wzrostu 2 arszyny,* $6\frac{3}{4}$ *wierszkow, włosów na głowie i brwiach ciemnorusych, oczu niemałey wielkości, ciemnych, nakształt karych, nosa i gęby miernych, i twarzy śniadawey, Mińskiey gubernii, Borysowskiego powiatu, obywatela Antoniego Oświecimskiego, ze wsi Rupowa. 3ci Nikołay Wasiljew Chilkow, wieku lat 25, wzrostu 2 arszyny 4 i* $\frac{3}{4}$ *wier., włosów na głowie i brwiach ciemnorusych, nosa i gęby miernych, ale pierwszy na lewo bardzo mało krzywy, i twarzy białey, rumianey i ospowatey, Orenburskiey gubernii, Mendzelińskiego powiatu, obywatela Bazylego Eselewa, ze wsi Sucharewa. 4ty Jan Jakóbow Parchomenkow, wieku lat 40, wzrostu 2 arszyny 4 i* $\frac{1}{2}$ *wierszków, włosow na głowie i brwiach ciemnorusych, oczu burych, nosa i gęby miernych i twarzy śniadawey i ospowatey, Moskiewskiey gubernii, z miasta Klina, obywatela Alexandra Naryszkina; i 5ty Ilja Sawestyanow Byczkow, wieku lat 25, wzrostu 2 arszyny 7 wierszkow, włosów na głowie i brwiach ciemnorusych, oczu ciemnoszarych, nosa i gęby miernych, ale nos z większemi nieco nozdrzami, a gęby wierzchnia warga gruba i twarzy białey ospowatey, Moskiewskiey gubernii, Bronickiego powiatu, obywatela Jana Michała syna Artakowa, ze wsi Myszkowa. Utrzymują się zaś oni w Mozyrskim mieskim ostrogu, i postanowiono uczynić stosownie do ich opowiadania wiadomości, o czém pisano dzisieyszego dnia, do Mińskiego Gubernialnego Rządu i do Ziemskich Sądów: Makarjewskiego, Borysowskiego, Mendzelińskiego i Bronickiego, oraz do mieyskich Policyy, Klińskiey i Taganrogskiey. Sierpnia 16 dnia 1833 roku.*

*Sekretarz Kapliński.* (1079)



*Prenumerata.*

Od dnia 1go nadchodzącego miesiąca Października, zaczyna się prenumerata Kuryera Litewskiego. na ostatni tego roku Kwartał. Cena zwyczayna: z pocztą r. sr. 4, bez poczty r. sr. 2 k. 25.


*Drukarnia A. Marcinowskiego.*

Dozwala się drukować. Wilno, 1833, d. 25 Września.

Cenzor Leon Borowski.

Na oryginale napisano własną JEGO CESARSKIEY MOSCI ręką:

*„Tak ma bydź.”*

St. Petersburg
16 Czerwca 1833.

# PRAWIDŁA

## DLA USKUTECZNIENIA ÓSMEGO POPISU LUDNOŚCI.

### ROZDZIAŁ PIERWSZY.
*Postanowienia Ogólne.*

§ 1.

*O uskutecznieniu popisu.*

Rewizya czyli popis ludności uskutecznia się we wszystkich guberniach i obwodach Cesarstwa, wyłączając Gruzyą, Armeński Obwod i wszystkie prowincye Zakaukazkie, na prawidłach niżey tu postanowionych. W Obwodzie zaś Bessarabskim uskutecznia się ten popis oddzielnym porządkiem.

§ 2.

*O sporządzeniu wyciągu z prawideł tyczących się odpowiedzialności podawców skazek.*

Ażeby dadź bliższą wiadomość, tak podawcóm skazek, jakoteż i ludziom rewizyi podlegającym, o ich odpowiedzialności, w rzeczy popisu ludności przed Rządem; Ministeryum Skarbu, zrobiwszy szczególnie w tym przedmiocie krótki wyciąg z prawideł teraźnieyszych, prześle go Zwierzchnikom Gberniy i Obwodow.

§ 3.

*O opatrzeniu mieyskich i wieyskich Zgromadzeń exemplarzami wyciągu.*

Zwierzchnikom Guberniy kładzie się za obowiązek, po wydrukowaniu w drukarniach gubernialnych potrzebney liczby exemplarzy rzeczonego wyciągu, przesłać je do Izb Skarbowych, Mieyskich Rad, Magistratow i Ratuszow, do Udziałowych i Kolonialnych Zarządow, i do innych Zwierzchności, dla opatrzenia niemi mieyskich i wieyskich Gromad podług należytości, a do Powiatowych Marszałków Dworzaństwa dla majątkow obywatelskich, z tém, ażeby wyciąg ten był wystawiony w mieyscach przyzwoitych dla powszechney wiadomości, również przy Zarządach włościańskich, i ażeby w tymże czasie trzykrotnie przeczytano po wsiach skarbowych, tak w cerkwiach po odbytém nabożeństwie, jak i na schadzkach gminnych.

### ROZDZIAŁ DRUGI.
*O stanach ludzi, należących do popisu i jemu niepodlegających.*

§ 4.

*O stanach w ogólności Popisowi podległych.*

Popisowi podlegają wszyscy osobiście ludzie ze stanu podatkowego, poddani Rossyyscy, wszelkiego wieku, płci, pokolenia czyli plemienia i wyznania, nie wyłączając i tych, którzy zostają na uldze, albo, zamiast podusznego okładu, odbywają inne powinności Państwa.

§ 5.

*Przedmiot wniesienia ludzi do popisu.*

Na zasadzie tey, ludzie wchodzą do popisu, albo dla opłaty podatkow i odbywania innych powinności; albo dla samego tylko rachunku ludności.

§ 6.

*O stanach wchodzących do popisu dla opłaty podatków.*

*Dla opłaty podatkow i odbywania innych powinności Państwa*, podlegają rewizyi następujące stany:

I. Kupcy wszystkich gild (po przeyściu ich do mieszczan) wyłączając *Poczetnych Hraždan;* mieszczanie, cechowi, zarobnicy i wolni ludzie przypisani do miast, oraz hraždanie w guberniach Zachodnich z nazywanych Szlachtą.

*Uwagi*: 1) O Poczetnych Hraždanach i familiach ich, Rady mieyskie obowiązane są utrzymywać osobne w każdém mieście spisy i o liczbie ich obecney dostawiać wiadomości do Kommissyy Rewizyynych dla wiadomości.

II. Lubo dla zapisaney z byłey Szlachty do Hraždan w Zachodnich Guberniach, naznaczony już Ukazem 19 października 1831 roku osobny popis; gdy jednak przy pierwszym razie mogła się wcisnąć nieakuratność, przeto i oni obowiązani są nanowo podać familiyne spisy.

2) Włościanie wszelkiego nazwania, jakoto:

a) Włościanie dóbr, należących do Domu CESARSKIEGO, to jest: własnych, Pałacowych i Udziałowych.

b) Włościanie dóbr Państwa, pod zawiadywaniem Skarbu zostający, wszelkiego nazwania.

c) Łaszmani (Лашмана).

d) Włościanie majątkow obywatelskich i jednodworców.

3) Furmani (Ямщики.)

4) Jednodworcy, tak we wnętrznych, jako też w zachodnich Guberniach.

5) Wolni rolnicy i włościanie w Guberniach Nad-Baltyckich.

6) Ludzie wolni we wsiach mieszkający, połowicznicy i obowiązani wieśniacy.

7.) Żołnierze rolnicy (Пахатные солдаты), oprócz tych, którzy z wojennych włościan przemianowani do takowego nazwania; popis takowych dostawia się ich Zwierzchności. (Obacz. § 9. punkt 8).

8.) Kozacy Małorossyyscy i obywatele woyskowi.

9.) Włościanie, rzemieślnicy i nieprzemienni robotnicy, przypiśni do skarbowych i prywatnych zakładów, fabryk, szpitalow, Admiralicyy, Pastoratów, Widmów (Видмамъ), Leśnictw (Форстеямъ), Szkół i do różnych innych zarządow.

10.) Osiedleni na zasadzie Naywyższe-

go Ukazu pod d. 10 Lutego 1822 roku, wychowańcy Cesarskich domow wychowania.

*Uwaga.* Udzielona tym osiedleńcom ulga w opłacie i spełnianiu wszelkich powinności, zostawuje się w swojey mocy.

11.) Zagraniczni w Rossyi Koloniści.

12.) Poddani dworni ludzie.

*Uwagà.* O dwornych ludziach, czasowie przebywających przy swoich Panach albo za pasportami w Bessarabii, Gruzyi, Obwodzie Armeńskim, Prowincyach Zakaukazkich, Finlandyi, Królestwie Polskiém i w zagranicznych Państwach, tudzież o kupionych z narodu Gruzyyskiego przez Urzędników i o ich dzieciach, skazki rewizyyne także powinny bydź podane w czasie ustanowionym.

13.) Wolnością udarowani ludzie, którzy powinni w czasie teraźnieyszey rewizyi obrać sobie rodzay życia i podług niego zapisać się do okładu.

14.) Osoby obojey płci, należące do familii ludzi, weszłych na posługaczów przy mieyscach skarbowych ze stanu takiego, z któregoby, za nastaniem nowey rewizyi, albo też i przedtém, takowe osoby obowiązane były z porządku ogólnego obrać pewny i oznaczony rodzay życia, i uwolnionych przez postanowienie Komitetu Ministrów 4 Października 1832 roku na cały czas znaydowania się ich w służbie, tak od zapisu do rewizyi, jako i osobiście od wszystkich podatkow i powinności. (Patrz § 9. p. 9).

*Uwaga.* A jeżeli ludzie takowi opuszczą przez się zaymowane posługaczowskie obowiązki, wtedy i oni równie obowiązani są przypisać się do jakiegokolwiek stanu z podaniem rewizyynych skazek, pod obawą kary, ustanowioney za opuszczonych. Jeżeliby zaś osoby takowe poprzestały służyć po zamknięciu popisu ludności, wtedy na obranie rodzaju życia i podania skazek udziela się im sześciomiesięczny termin.

15.) Osoby Duchowieństwa Mahometańskiego we wszystkich Guberniach, oprócz Taurykiey. (Patrz § 9. p. 10).

16.) Uczniowie ze stanu podatkowego, znaydujący się w handlowych szkołach (nie wyłączając i przeznaczonych do uwolnienia ze stopniem Kandydatów Handlu 14tey Klassy), również w Technologicznym praktycznym Instytucie, Szkole żeglugi handlowey; w Szkołach: Jeometrów, przy Instytucie Leśnictwa ustanowiony, i Felczerów przy Urzędach Powszechney Opieki i St.-Petersburskiego Obuchowskiego szpitala chorych, tudzież w Medyko-Chirurgicznych Akademiach i Uniwersytetach.

*Uwaga.* Tacy zapisują się przy swoich familiach: jedni dla opłaty za nich podatkow na przyszłość do uwolnienia od nich, na mocy Ustaw i Postanowień, wydanych dla rzeczonych zakładów; a drudzy, za których przez same skarbowe mieysca podatki są opłacane, — jedynie dla samego rachunku, nim nie weydą do swoich Zgromadzeń (Patrz p. 1.).

17.) Dzieci odstawnych niższych woyskowych rang ludzi, nienależące do woyskowey wiedzy.

18.) Dzieci płci męzkiey, spłodzone przez czasowie w Rossyi przebywających Azyatów z małżeństwa ich z córkami poddanych Rossyyskich.

19.) Posieleńcy w Syberyi i dzieci ich.

*Uwaga.* Wpisanie w skazki Posieleńców nie zmienia postanowienia o uldze dla nich.

20.) Zesłani do ciężkich robot, uwolnieni od nich i dzieci ich.

21.) Wszyscy cudzoziemcy, zamieszkali w różnych mieyscach, wyłączając cudzoziemców w Syberyi, których osobny zrobiony już popis po 7mey rewizyi. (patrz § 9. p. 12.)

*Uwagi:* 1.) Samo z siebie wypada, że cudzoziemcy Sybirscy, którzy zapisani do okładu zarówno z skarbowemi włościanami, wchodzą do nowego popisu swoim porządkiem.

2.) O Kałmukach popis sporządza się podług osobnych prawideł, wydanych 10 Marca 1825 roku.

## § 7.

*O stanach wchodzących do popisu dla samego rachunku.*

Dla samego tylko rachunku ludności wchodzą do ogólnego popisu:

1.) Uczniowie wyżey wspomnianych (w § 6. p. 16) uczonych zakładow:

a) Za których podatki przedłużają wnosić same zakłady, i

b) Uwolnieni już z nadaniem im osobnych praw, na mocy wydanych o nich postanowień, albo którzy wysłużyli czas służby, do którego byli obowiązani.

2.) Etatowi posługacze ze skarbowych włości, znaydujący się przy Cerkwiach, Monastérach, zakładach przy nich, i przy domach Biskupich.

*Uwaga:* Ponieważ takowi ludzie, zdaniem Rady Państwa 1832 r. wyjęci z okładu i gromad, do których są przypisani, do czasu powrotu ich na mieysce zamieszkania, uwolnieni od opłaty za nich wszelkich powinności, a Ustawą rekrutską i od stawienia za nich rekrutów; przeto włości obowiązane są pokazać ich w skazkach swoich rewizyynych oddzielnie, dla samego tylko rachunku. Lecz, ażeby nie mogło wyniknąć opuszczenie dla niewiadomości wsi, o liczbie członków familiy takowych ludzi, położyć za obowiązek Duchownym Konsystorzom, dostawić i od siebie do Skarbowych Izb rewizyyne o nich i o ich familiach skazki.

3.) Dzieci odstawnych niższych rang, którzy podpadli kalectwu na woynie, zostawione im dla pomocy, z mocy Ukazu 6 Grudnia 1828 roku, z wyjęciem zpod wiedzy woyskowey.

4.) Innowiercy Mahometańskiego i pogańskiego wyznania, którzy przyjęli Chrzest święty i nie płacili do nawrócenia się swego do wiary Prawowierney, żadnych podatków.

## § 8.

*O popisie Duchowieństwa*

Wyliczenie Duchownych i służących cerkiewnych z żonami i dziećmi obojey płci, jako osób niepodlegających powszechnemu ludności popisowi, chociaż odbywa się jednoczasowie z tym ostatnim i to tylko dla samego rachunku ludności krajowey; ale na osnowie oddzielnych prawideł, opisanych w Rozdziale VI Połączenia Praw (Свода Законовъ) o rewizyi.

*Uwaga.* Rozporządzenia w tym przedmiocie powinny bydź zrobione przez Nayświętszy Rządzący Synod i przez Ministeryum Spraw Wewnętrznych w Departamencie Spraw Duchownych Wyznań obcych.

§ 9.

O stanach niepodlegających popisowi.

Nie wnoszą się do popisu:

I. Wszyscy należący podług praw do woyskowey wiedzy.

1) Dzieci spłodzone przez żołnierzy w służbie.

2) Dzieci Inwalidów.

3) Dzieci znaydujących się w mieyscach skarbowych przysięžnych, liczycieli pieniędzy (счетчиковъ) i stróżów, weszłych w ten obowiązek z rang woyskowych niższych.

4) Dzieci odstawnych żołnierzy.

a) Których oycowie nie odebrali napowrót swojego wydziału ziemi dla uprawy, albo nie osiedli na gruntach skarbowych.

b) Którzy są zrodzeni przed zapisaniem ich oyców do stanu mieskiego.

c) Których oycowie weszli do służby z włościan obywatelskich, nieprzypisani do miast, albo nie mają wydziału ziemi skarbowey, i którzy, lubo żyją po wsiach obywatelskich przy krewnych swoich, lecz nie mają uprawy własnego gospodarstwa rolniczego i podług woli swojey przechodzą z jednego do drugiego mieysca, albo od jednego do drugiego obywatela.

5) Dzieci tych kantonistów, którzy, po wykreśleniu zpod wiedzy woyskowey, zostawieni są, na mocy wyżey rzeczonego Ukazu 6go grudnia 1828 roku, dla pomocy oycom swoim, odstawnym rang niższych, którzy na woynie odnieśli kalectwo.

6) Dzieci, których matki były w ciąży przy oddaniu ich mężów do służby woyskowey.

7) Dzieci nieprawego łoża, spłodzone przez żony żołnierskie, podobnież przez wdowy i córki ich.

8) Włościanie wojenni i żołnierze rolnicy, przemianowani z osadników wojennych.

II. Osoby do rozmaitych zgromadzeń należące.

9) Te z osób, obowiązanych wybrać pewny rodzay życia, które na zasadzie postanowienia Komitetu Ministrów 4 Paździer. 1832 roku, weszły do obowiązkow posługackich przy mieyscach Skarbowych i znaydują się w rzeczywistey służbie.

10) Osoby Duchowieństwa Mahometańskiego w Gubernii Tauryckiey.

11) Lamowie w Syberyi.

12) Nie osiedli cudzoziemcy w Syberyi.

§ 10.

O opuszczonych w ostatniey rewizyi.

Wszyscy, opuszczeni w ostatniey rewizyi ludzie, osobiście teraz znaydujący się, wniesieni bydź mają do teraźnieyszego popisu, bez żadnego, za uprzednie utajenie lub opuszczenie, pociągania do odpowiedzi i uzyskania.

## ROZDZIAŁ TRZECI.

### *O czasie zaczęcia popisu ludności, i o terminach dla podania rewizyynych skazek.*

§ 11.

O czasie zaczęcia popisu ludności.

Uskutecznienie popisu ludności zaczyna się od dnia otrzymania na mieyscach Naywyższego Manifestu.

§ 12.

O czasie zamierzonym, jako kresodmieniania liczby u dzi

Zapisywanie nowo-narodzonych i wykreślenie zmarłych ludzi ogranicza się dniem podpisania rewizyynych skazek, podług należytości. Dla tego wszyscy do takowego dnia, osobiście znaydujący się, popisowi podlegający ludzie, powinni bydź w nim objęci.

§ 13.

O terminach podawania rewizyynych skazek.

Dla podania rewizyynych skazek naznaczają się dwa terminy: *pierwszy* i *dodatkowy*, lecz ten ostatni z opłatą postanowioney poniżey tego w § 44 peny.

§ 14.

O terminie pierwszym.

*Pierwszy* termin, naznaczony dla podania skazek do Kommisyy Rewizyynych, zaczyna się od dnia wydania Naywyższego Manifestu i trwa do 1 Maja, a w Sybirskich Guberniach do 1 Sierpnia 1834 roku.

§ 15.

O terminie dodatkowym.

*Termin dodatkowy*, stanowiący się, tak dla podania skazek do Izb Skarbowych z opłatą peny, jako i dla zrobienia wewnętrznego sprawdzenia, przez samych podawców skazek, gromady i właścicieli, zaczyna się od dnia skończenia się początkowego terminu, i trwa przez trzy miesiące, to jest: do 1 Sierpnia, a w Sybirskich Guberniach przez cztéry miesiące, to jest: do 1 Grudnia 1834 roku.

## ROZDZIAŁ CZWARTY.

### *O porządku sporządzania popisu ludności.*

### ODDZIAŁ I.

#### *O formie rewizyynych skazek, oraz porządku ich układania i podania.*

§ 16.

O papierze na pisanie rewizyynych skazek.

Dla większey dokładności i jednostayności w sporządzaniu rewizyynych skazek pisać je:

1ód. Na papierze osobno do tego przygotowanym z drukowanemi zagłówkami, który przedaje się w Powiatowych Podskarbstwach, na zapotrzebowanie każdego, pobierając za arkusz po sześć kopiejek.

2re. Wyłącznie Rossyyskim językiem.

3cie. Podług jednakiey ustanowioney formy, zgodnie z dołączonym przytém wzorem.

*Uwagi:* 1) Z rozporządzenia Ministra Skarbu, mają bydź wydrukowane i rozesłane po Guberniach, stosownie do ludności w każdey, arkusze na rewizyyne skazki.

2) Izby Skarbowe, mieyscowe Zwierzchności Kolonistów, włościan Pałacowych i Udziałowych, postrzegają, ażeby włościańskie i wieyskie Zarządy opatrzyły się w potrzebną ilość drukowanego papieru.

3) Otrzymane za ten papier pieniądze, wchodzą do Powiatowego Podskarbstwa, i przyłączają się do ogólnych dochodów Państwa, na zwrót wydatków, spadających na rachunek Skarbu, w rzeczy sporządzenia rewizyi.

§ 17.

O formie i porządku układania skazek.

Względem formy i porządku układania rewizyynych skazek zachowują się następujące przepisy:

*a*) Na wszystkich arkuszach dla skazek, mają bydź w rubrykach drukowane zagłówki; wszystko reszta ma bydź pisane.

*b*) Na wierzchnim okładkowym rewizyyney skazki arkuszu ze zwyczaynego pisarskiego papieru, pisać literami rok, miesiąc i dzień podpisania skazki, Gubernią, Powiat lub miasto, albo wieś, wioseczkę, dobra obywatela; albo imiona kupców lub mieszczan i innych, o których podaje się skazka.

*c*) W samey skazce męzką płeć pisać na lewey stronicy, a przeciw niey na prawey, żeńską, przyszywając tym sposobem arkusz do arkusza, ile ich, wedle liczby dusz, potrzeba będzie; przeto na pierwszym drukowanym półarkuszu, pierwszą stronicę, dla żeńskiey płci przeznaczoną, należy, nie pisząc nic, przekreślić na ukos, a zaczynać pisać skazkę już na stronicy odwrótney.

*d*) Wnoszące się osoby do rewizyyney skazki pisać domami, podług rzeczywistego rozdzielenia familiy; z oznaczeniem w pierwszych rubrykach obu stronic dla męzkiey i żeńskiey płci przeznaczonych, numeru każdego domu lub familii, oddzielając jedno od drugiego liniyką, przez obie stronicy.

*Uwagi*: 1) Familie mieszczan i skarbowych włościan pisać domami wedle teraźnieyszego ich podziału, a nie podług tego, jaki był przy ostatniey rewizyi, a samowolnych podziałów, zgoła nie dopuszczać.

2) W majątkach obywatelskich liczbę familiy dwornych ludzi, osobno zapisywać od familiy włościańskich.

*e*) Na początku każdey familii, w drugiey rubryce, pisać starszego z familii, jak pokazano w przykładzie, na stronicy 4 N. 1; jeśli zaś u starszego z familii znayduje się matka, pisać ją w żeńskiey rubryce w pierwszym wierszu, a przeciw niey w męzkiey rubryce pierwszy wiersz zostawić czysty bez pisania; starszego zaś z familii już pod tym wierszem wedle przykładu familii N. 2 na stronicy 5. Żony pisać przeciw mężów, a przeciw wdowców i wdów w męzkiey lub żeńskiey rubryce zawsze zostawiać wiersze czyste. Naprzeciw nieżonatych w żeńskiey rubryce pisać niezamężne ich siostry.

*f*) Jeśli który z synów jest żonaty, albo wdowiec, lecz od niego poszło pokolenie; tedy przeciw niezamężnych siostr jego zostawić w męzkiey rubryce wiersze czyste, a niżey ich pisać, wedle starszeństwa, synów i dzieci ich; daley starszego z familii, zięciów i ród ich, pasierzbów i ród nieprawego łoża (jeśli są tacy w familii), nakoniec rodzonych braci i synowców, starszego z familii i rody ich, jeśli żyją z nim w jednym domu, a na ostatek wychowańców, jeżeli są. Stronica 6, 7, 8, 9, 10 i 11.

*g*) Na stronicach, dla męzkiey płci przeznaczonych, w trzeciey rubryce kłaść lata, w przeszłey rewizyi pokazane; również przybyt ludzi wporównaniu takoż z przeszłą rewizyą, to jest: że taki-to, albo kupiony u tego to, wtedy; albo dostał się spadkowie od takiego-to, lub darowany przez takiego, w takim roku; albo nowo narodził się wtenczas, albo przeniesiony z drugiego majątku, lub, że taki-to był opuszczony wpoprzedzającey rewizyi, albo, że taki-to, były w ostatniey rewizyi między zbiegami, powrócił w takim-to roku.

3cie. W czwartey rubryce oznaczać ubyt, również z wyrażeniem przyczyn i czasu, to jest: taki-to, w takim-to roku, albo darowany wolnością, albo umarł, lub zbiegł, albo oddany w rekruty, albo przyłączony do woyskowych włościan, lub zesłany na zaludnienie, lub do robot w twierdzy i nie powrócił; albo też posłany był do Armii za woźnicę lub kopacza (лопатникъ), albo też posłany dla prowadzenia jeńców i nie powrócił. Tu też wyrażać, kto kiedy przedany, lub darowany, albo dokąd przeniesiony, lub dostał się spadkowie i komu mianowicie i t. d.

*h*) W rewizyynych skazkach o mieszczanach, skarbowych włościanach, kolonistach i dalszych, w obu tych rubrykach wyrażać, kiedy kto nowo przyłączony, albo poszedł na kupca, lub mieszczanina, lub się przeniosł i zapisał do innego miasta lub wsi. W mieszczańskich skazkach cechowych pisać pod osobnym artykułem, z wyrażeniem także czasu, kiedy kto nanowo przyłączony do kupców, albo mieszczan, lub z nich wybył.

*i*) W ostatnich rubrykach na każdey stronicy pisać lata rzeczywiście znaydujących się mężczyzn i kobiet, a u spodu stronicy w tychże rubrykach ogólną ich liczbę.

*k*) W skazkach o dwornych ludziach, przypisanych do własnych domow właścicieli, objaśniać to przypisanie, albo na tytułowym arkuszu skazki, jeśli wszystkie pokazane w niey dusze przypisane do jednego domu i inney nieruchomey własności, albo w razie różnicy, objaśniać i w samey skazce. Toż zachować i w takiém zdarzeniu, kiedy za dwornych ludzi są wniesione na pewność opłaty podatków i rekrutskiey powinności, albo pieniądze, albo bilety kredytowych ustanowień, jak to w formie pod literą A) wskazano.

*l*) Poczém, na końcu skazki robić ogóły wszystkich rzeczywiście umieszczonych w niey ludzi obojey płci, kładąc liczbę ich w ostatniey rubryce na każdey stronicy, i na końcu wypisując słowami: *wszystkich zaś w tey skazce umieszczono rzeczywiście znaydujących się dusz: męzkiey płci tyle-to, i żeńskiey tyle-to*, jak w formie wskazano, i w tém ostatniém oznaczeniu liczby rewizyynych dusz, zgoła żadnych poprawek i skrobanek nie dozwalać.

§ 18.

*O mieyscach i osobach obowiązanych układać skazki.*

Rewizyyne skazki układać mają: *a*) Kupcy, mieszczanie, cechowi, hrażdanie w zachodnich guberniach, wolni ludzie i innych stanow ludzie do miast przypisani, o swoich familiach sami przy pośrednictwie wybranych albo osobno wybierających się, Starostow wedle rozporządzenia, Rad mieskich, albo Magistratów i Ratuszów.

*b*) O Pałacowych i Udziałowych włościanach, włościańskie ich Zwierzchności pod osobnym nadzorem mieyscowego ich Zarządu.

*c*) O skarbowych włościanach, jednodworcach, furmanach (Ямщикахъ) i wolnych rolnikach, również o małorossyyskich kozakach i woyskowych obywatelach, w wieyskich gromadach, przez ich wieyskie Zwierzchności, a o znaydujących się w arendownych i Starościńskich majątkach, przez ich czasowych Possessorów, lub ich Pełnomocników, Administratorów i Zarządców. W Guberniach zaś, gdzie jest zaprowadzony osobny dla skarbowych włościan Zarząd, sporządzać rewizyyne skazki należy wieyskiey Zwierzchności pod nadzorem Okręgowego Zarządu.

*Uwagi*: 1) Przy sporządzaniu i podawaniu skazek o Jednodworcach w Guberniach zachodnich trzymać się prawideł na ten koniec w Ukazach Rządzącego Senatu 21 Grudnia 1831 i 21 Stycznia 1832 roku objętych.

2) Skarbowym włościom i wieyskim

## Z Gazetney Expedycyi przy Wileńskim Guberńskim Pocztowym Kantorze uwiadomienie.

Żądający odbierać w roku 1834, niżey wymienione Gazety i Żurnały, raczą adressować się do teyże Gazetney Expedycyi przy Kantorze Pocztowym w Wilnie, z dołączeniem prenumeraty i dokładném uwiadomieniem o randze, nazwisku i mieyscu przebywania Prenumeratorów.

## Avertissement de l'Expédition de Gazettes établie auprés du Bureau de Postes de Gouvernement de Vilna.

Ceux qui desirent recevoir pendant l'année suivante 1834 les Gazettes et les Journaux, qui sont specifiés ci-dessous, voudront bien s'adresser à la sus-dite Expedition, établie auprés du Bureau IMPERIAL de Postes de Gouvernement de Vilna, avec l'envoi de l'argent d'abbonnement, et avec une ample information du rang, du nom de famille et du lieu de sejour de l'abonné.

## Bekanntmachung aus der Zeitungs-Expedition des Wilnauschen Guvernements Post-Comtoir.

Diejenigen, welche für das folgende 1834 Jahr nachbenannte Zeitungen und Journäle zu haben wünschen, belieben sich deshalb an die, bei dem Wilnauschen Komtoir befindliche Zeitungs-Expedition zu wenden, mit Einsendung des dafür zukommenden Pränumerationsbetrags, wie auch mit einer genauen Anzeige des Rangs, Namens und Aufenthaltsortes des Abonnenten.

| Moneta srebr. | rub. |
|---|---|
| Korrespondent Warszawski . . . | 20 |
| Gazeta Warszawska . . . . . . | 20 |
| Gazeta Codzienna . . . . . . . | 15 |
| Kuryer Warszawski . . . . . . | 12 |
| Dziennik Powszechny krajowy . . | 18 |
| Kuryer Litewski: | |
| na papierze białym, tylko rocznie | 18 |
| — — — zwyczaynym rocznie | 14 |
| — — — — — półrocznie | $7\frac{1}{2}$ |
| — — — — — kwartałowie | 4 |
| Annales des sciences naturelles . . | 25 |
| Annales des Mines . . . . . . . | 19 |
| Annales de Chimie et Physique . . | 30 |
| Annales maritimes et coloniales . . | 21 |
| Annales d'agriculture française . . | 16 |
| Archives générales de Medicine . . | 32 |
| Bibliothèque universelle . . . . . | 45 |
| Bibliographie de la France . . . . | 24 |
| Bulletin de société d'encouragement | 17 |
| Bulletin universel des sciences et de l'industrie . . . . . . . | 130 |
| Bulletin des sciences agricoles . . . | 18 |
| Courier des Théâtres . . . . . . | 48 |
| Courier du Bas-Rhin . . . . . . | 42 |
| Courier du beau monde . . . . . | 18 |
| Gazette de France . . . . . . . | 56 |
| Revue Germanique . . . . . . . | 16 |
| Gazette medicale . . . . . . . . | 27 |
| Gravures des meubles de Paris . . | 18 |
| Journal des Débats . . . . . . . | 62 |
| Journal de Francfort . . . . . . | 34 |
| Journal des modes de Francfort . . | 28 |
| Journal des modes de Paris . . . | 46 |
| Journal des connaissances usuelles . | 15 |
| Journal général de la littérature de France . . . . . . . . . . | 20 |
| Journal universel des sciences médicales | 35 |
| Journal de Pharmacie . . . . . . | 24 |
| Journal des Savans . . . . . . . | 35 |
| Journal Asiatique . . . . . . . | 38 |
| L'Industriel . . . . . . . . . | 21 |
| Mercure, journal des modes . . . . | 42 |
| La Mode, revue des modes, albume des salons . . . . . . . . . | 42 |
| Moniteur universel . . . . . . . | 115 |
| Moniteur des théâtres . . . . . . | 30 |
| Nouvelles annales des voyages . . . | 41 |
| Nouvelliste d'Aix la-Chapelle . . . | 27 |
| Petit Courier des Dames . . . . . | 46 |
| Quotidienne . . . . . . . . . . | 54 |
| Revue Britannique . . . . . . . | 32 |
| Revue médicale, française et étrangére | 26 |

| | |
|---|---|
| Revue de Paris . . . . . . . . . | 42 |
| Revue des deux mondes . . . . . | 40 |
| Revue musicale . . . . . . . . . | 35 |
| Abend Zeitung (Dresden) . . . . . | 27 |
| Adress Comptoir Nachrichten . . . | 19 |
| Allgemeine Zeitung . . . . . . : | 29 |
| Allgemeine Handlungs Zeitung . . | 16 |
| Annalen der Physik . . . . . . | 19 |
| Annalen Klinische . . . . . . . . | 14 |
| Annalen litterärische der gesammten Heilkunde . . . . . . . . . | 17 |
| Annalen, Möglinsche der Landwirtschaft | 17 |
| Archiv der deutschen Landwirthschaft | 16 |
| Archiv der Geschichte, Statistik und Kunst . . . . . . . . . . . | 27 |
| Archiv für medizinische Erfahrungen | 18 |
| Archiv für die gesammte Naturlehre | 17 |
| Beobachter an der Spree . . . . . | 12 |
| Beobachter Oesterreichischer . . . | 27 |
| Berliner Nachrichten von Haude auf ord. Papier . . . . . . . . . | 16 |
| dieselbe auf fein Papier . . . | 21 |
| Berliner Zeitung von Voss auf ord. Papier | 16 |
| dieselbe auf fein Papier . . . | 21 |
| Berliner Staatszeitung . . . . . . . | 20 |
| Berliner Jahrbücher der Kritik . . | 26 |
| Berliner Conversationsblatt . . . . | 21 |
| Berliner Figaro . . . . . . . . . | 10 |
| Berliner Musikalische Zeitung . . | 14 |
| Berliner Modenspiegel . . . . . . | 15 |
| Bülletin des Gesetzsammlung . . . | 5 |
| Erholungsstunden . . . . . . . . | 14 |
| Flora, Botanische Zeitung . . . . | 18 |
| Frankfurter Ober-Postams Zeitung . | 24 |
| Freymüthige . . . . . . . . . . | 21 |
| Geographische Ephemeriden . . . | 27 |
| Gesellschafter . . . . . . . . . | 24 |
| Göttingische gelehrte Anzeigen . . | 18 |
| Hallische Litteratur Zeitung nebst Ergänzungsblättern . . . . . . . | 56 |
| Hamburger Correspondent auf ordinärem Papier . . . . . . . . . | 20 |
| auf feine Papier . . . . . . . | 26 |
| Hamburger Liste der Börsenhalle . | 31 |
| Hamburger politisches Journal . . | 23 |
| Hamburger Einfuhrlisten . . . . | 15 |
| Hannöversche politische Nachrichten | 21 |
| Hannöversche Künstler . . . . . | 5 |
| Hebe . . . . . . . . . . . . . | 14 |
| Huflands Journal . . . . . . . . | 20 |
| Jahrbücher der Litteratur (Heidelberg), | 21 |
| Jenaische Litteratur Zeitung nebst Ergänzungsblättern . . . . . . | 30 |

| | |
|---|---|
| Journal für Technische und Ekonomische Chemie | 15 |
| Journal für Litteratur, Kunst und geselliges Leben | 20 |
| Journal der Chirurgie und Augenheilkunde | 18 |
| Journal für die neuesten Land-und Seereisen | 20 |
| Journal polytechnisches | 29 |
| Justitz und Polizei-Fama | 15 |
| Königsberger Zeitung | 13 |
| Land und Hauswirth | 12 |
| Leipziger Litteratur Zeitung | 22 |
| Leipziger Musikalische Zeitung | 16 |
| Leipziger Moden Zeitung | 20 |
| Magazin der Litteratur des Auslandes (Beyl. zur Preuss. Stats-Zeitung) | 8 |
| Magazin der neuesten Erfindungen | 10 |
| Medizinische Chirurgische Zeitung | 25 |
| Merkur Altonaischer | 14 |
| Merkur Schwäbischer | 24 |
| Militär Litteratur Zeitung | 11 |
| Militär Wochenblatt | 10 |
| Militärische Zeitschrift | 18 |
| Morgenblatt | 40 |
| Münchner politische Zeitung | 18 |
| Münchner Regierungsblatt | 14 |
| Notizen aus dem Gebiete der Natur und Heilkunde | 14 |
| Originalien | 21 |
| Repertorium, allgemeines, der neuesten inn. und ausländ. Litteratur | 17 |
| Schweigers Journal der Chimie | 17 |
| Stuttgarter priviligirte Zeitung | 15 |
| Summarium aus der gesamten Medicin | 10 |
| Sundine | 24 |
| Seeberichte und Schiffsliste | 19 |
| Wiener Zeitung | 24 |
| Wiener Theater und Unterhaltungsblatt | 27 |
| Zeitschrift für Kunst, Litteratur, Theater und Mode | 30 |
| Zeitung für die elegante Welt | 20 |
| Zeitblatt für Gewerbe | 6 |
| Bell's weekly Messenger | 122 |
| The British Press | 190 |
| The Courier | 204 |
| The Evening Mail | 108 |
| The Englishman | 69 |
| The Farmers Journal | 68 |
| The Globe | 190 |
| The Gentelman's Magazin | 25 |
| The Hamburg Reporter | 30 |
| London Mechanic Magasin's | 30 |
| Lloyds list | 96 |
| The London mercantile Price current | 81 |
| The London gazette | 195 |
| The Morning Post | 190 |
| The Observer | 108 |
| The Star | 190 |
| The Statesman | 190 |
| The Traveller | 190 |

Lubo Gazetna Expedycya przy Wileńskim Pocztowym Kantorze, przyymuje na siebie obowiązek czynić zadosyć żądaniom, tyczącym się Gazet w ciągu całego roku; uprasza wszelako tych Ichmościów, którzy od początku następującego 1834 roku, Gazety od pierwszego Numeru odbierać sobie życzą, żeby się ze swojemi żądaniami do 1go Decembra bieżącego roku zgłosili. Prenumerata na wszystkie wyż oznaczone peryodyczne pisma, przyymować się inaczey nie będzie, *jak tylko na cały rok*: na Kuryera Litewskiego zaś, przyymować się będzie półrocznie i kwartałowie.

Na wszystkie takowe peryodyczne dzieła, opłata nastąpić powinna w monecie srebrney Rossyyskiey. Holenderskie zaś *ważne* czerwone złote, przyymowane będą na srebro w kursie 2 ruble i 90 kopiejek.

Expedycya Gazetna sądzi przytém potrzebném przypomnieć, że jeżeli prenumeracyyne quantum nie zupełnie, lub w inney monecie przysłane będzie, albo na takie pisma, których w liście tey wyrażonych nie ma, takowe przyjęte nie zostanie, owszem zwrócone będzie.

*Według nowey organizacyi poczt, zagraniczne gazety zewsząd, powinny bydź odtąd wypisywane, jak przedtém, koniecznie z Gazetney Wileńskiey Expedycyi.* Przestępujący takowy zakaz, wystawią siebie na nieprzyjemności, koszta, nawet i na utratę ubocznie wypisanych Gazet.

Quoique l'Expédition de Gazettes, etablie auprés de la Direction des Postes du Gouvernement de Vilna s'engage à satisfaire aux demandes par rapport aux Gazettes pendant le cours de toute l'année 1834, elle invite néanmoins ceux, qui désirent recevoir les Gazettes de l'année prochaine, dès le premier Numéro, à faire parvenir leurs demandes au plus tard jusqu'au 1 Decembre de l'année courante. L'abonnement à tous les ouvrages periodiques specifiés ci-dessus, ne sera accepté que pour l'année entière, et ce n'est qu'au Courier Lithuanie, qu'on l'accéptera aussi pour une demi année et par quartier.

L'abonnement à tous ces ouvrages périodiques, specifiés ci-dessus, doit se faire en monnaie d'argent de Russie. Les ducats d'Hollande *de plein poids* seront reçus à raison de 2 Roubles 90 copéques de la monnaie d'argent.

L'Expedition de Gazettes croit en méme tems devoir rappeller, à MM. les Abonnés, que si le montant de l'abonnement ne sera point envoyé complet ou en monnaie étrangére quelleconque, ou pour des Gazettes et Journaux, qui ne sont pas specifiés ci-dessus, il ne sera pas accepté, mais renvoyé retour.

*D'aprés la nouvelle organisation des postes, les Gazettes étrangéres doivent étre abonnées absolument comme jusqu' à présent par l'Expedition des Gazettes de Vilna*, au cas de contreventions MM. les Abonnés s'exposeront à des désagremens, des fraix et même à la perte de feuilles venues par une autre voie.

Obgleich die Zeitungs-Expedition des Wilnauschen Postkomtoirs es sich zur Pflicht macht, allen Forderungen in Betreff der Zeitungen im Laufe des ganzen Jahres ein Genüge zu leisten, so bittet sie jedoch diejenigen, die sogleich im Anfange des künftigen 1834 Jahres Zeitungen von der ersten Nummer an zu erhalten wünschen, sich mit ihren Forderungen spätestens bis zum 1 December dieses Jahres zu melden. Die Pränumeration auf alle obenbenannte Zeitungen wird nicht anders als für das ganze 1834 Jahr angenommen, und nur auf den Kuryer Litewski, aber auch halb und-vierteljährig.

Für alle obenbenannte Zeitschriften geschieht die Bezahlung in Russisch Kaiserlicher Silbermünze. Holländische vollwichtige Ducaten werden nach dem Cours zu 2 Rubel 90 Cop. angenommen. Die Expedition findet hierbey nöthig zu erinnern, dass, wenn der Pränumerationsbetrag nicht vollzählige, oder in einer andern Münzsorte als bestimmt ist, oder auch auf Zeitschriften die in diesem Verzeichnisse nicht aufgenommen sind, eingeschickt werden sollte, solcher nicht angenommen, sondern, zurückgeschickt werden wird.

*Nach der neuen Einrichtung der Posten, müssen von nun an alle ausländische Zeitungen durchaus wie früher aus der Zeitungs Expedition zu Wilna verschrieben werden*; *im Fall sie diesem* Verbote zu wieder handeln würden, sie sich Unannehmlichkeiten, Kosten und auch den Verlust derjenigen Zeitschriften zu ziehen, die auf unerlaubte Art ankämen.